

PORTE AKADEMİK

Sayı: 13 - Müzik ve Dans Araştırmaları Dergisi / Volume: 13 - Journal of Music and Dance Studies

Ayşe DİRİKER SİPAHİ

Kimberley BOWEN ÇOLAKOĞLU

Songül KARAHASANOĞLU

Cihat AŞKIN

Burcu AVCI AKBEL

Nevin ŞAHİN

Namık Sinan TURAN

Yaprak Melike UYAR

Robert REIGLE

Şehvar BEŞİROĞLU

Cengizhan ÇEVİRME

Songül BULMUŞ

Oğuz USMAN

Şebnem SÖZER ÖZDEMİR

Bilen İŞIKTAŞ

PORTE AKADEMİK

Müzik ve Dans Araştırmaları Dergisi/
Journal of Music and Dance Studies

Bahar / Spring 2016

Sayı / Volume: 13

Uluslararası Hakemli Süreli Yayın/
International Periodical

İTÜ TMDK Adına Sahibi/Registered

Adnan Koç

Genel Yayın Yönetmeni/ Executive Director

Şehvar Beşiroğlu

Editör / Editor

Burcu Yıldız

Yayın Koordinatörü/Coordinator

Günay Koçhan

Teknik Yönetmen/Technique Director

Eray Cömert

Redaktörler/Copy-Editors

Belma Kurtişişoğlu

Burcu Yıldız

Eray Cömert

Gonca Girgin

Günay Koçhan

Yayın Kurulu / Editorial Board

Alexandros Charkiolakis

Belma Kurtişişoğlu

Burcu Yıldız

Fırat Kutluk

Gonca Girgin

Gözde Çolakoğlu Sarı

Irene Markoff

Jane Harrison

Martin Stokes

Merve Eken Küçükaksoy

Münir Nurettin Beken

Nilgün Doğrusöz

Robert Reigle

Songül Karahasanoğlu

Şehvar Beşiroğlu

Şirin Özgün

Walter Feldman

Hakem Kurulu/Referees

Argun Çakır

Berna Kurt Kemaloğlu

Gözde Çolakoğlu Sarı

Jerfi Aji

Namık Sinan Turan

Nilgün Doğrusöz

Robert Reigle

Sertaç Kaki

Şehvar Beşiroğlu

Tom Solomon

Yelda Özgen Öztürk

Yazışma Adresi / Contact

İTÜ TMDK

İdari Bina, Maçka Kampüsü, 34657

Phone nm: +90 212 248 90 87/119

Fax: +90 212 240 27 50

e-mail: porteakademik@gmail.com

Kapak ve İç Tasarım/Cover and Graphic Design
Cenkler Matbaa

Baskı/Print
Cenkler Matbaa
www.cenkler.com

ISSN: 2146-2453

İÇİNDEKİLER/CONTENTS

Önsöz	5
Burcu YILDIZ	
<i>Erken XIX. Yüzyılda Bir Doğaçlama Şekli Olarak Prelüdleme Geleneği</i>	7
Ayşe DİRİKER SİPAHİ, Cihat AŞKIN	
<i>Türk Modernleşmesinin Medeniyet Tasavvurunda Müziğin Sosyo-Kültürel Olarak Yorumlanması</i>	17
Bilen IŞIKTAŞ	
<i>Mevlevi Tarihinde Kadının Rolü ve 21. Yüzyılda Kadın Semazenler</i>	39
Cengizhan ÇEVİRME	
<i>Magnificent Music: Identity in Turkish Soap Opera Soundtracks</i>	53
Kimberley BOWEN ÇOLAKOĞLU, Robert REIGLE, Şehvar BEŞİROĞLU	
<i>17. Yüzyılda Osmanlı Tasavvuf Ritüelinde Semâ, Deveran ve Müziğin Püritanizmle İmtihanı</i>	60
Namık Sinan TURAN	
<i>Gelenek ve Musiki İnkılabı: Arel'in Mevlevi Ayinlerinde Makam ve Usul</i>	83
Nevin ŞAHİN, Burcu AVCI AKBEL	
<i>Holliger'in Chaconne İsimli Eserinin Perdesel Organizasyonu</i>	99
Oğuz USMAN	
<i>Geleneksel Dengbej Müziğinin Terapötik Etkisinin Psikanalitik Açıdan Değerlendirilmesi</i>	109
Songül BULMUŞ	
<i>Dance as Play: Horon Performance in The Harvest Feast</i>	119
Şebnem SÖZER ÖZDEMİR	
<i>The Early Performance of Jazz Music in Turkey</i>	129
Yaprak Melike UYAR, Songül KARAHASANOĞLU	

2010 yılından itibaren İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı bünyesinde yayınlarını sürdüren *Porte Akademik*, daha önceki yayınlarında çalgı bilimi, müzik eğitimi, müzikte kuram, dans, toplumsal cinsiyet, kimlik, müzik teknolojisi gibi konular çerçevesinde hazırlanan özel sayılarla yayınlarını sunmuştur. 13. Sayı itibarıyla dergi, herhangi bir özel konuya odaklanmadan müzikoloji, etnomüzikoloji, müzik teorisi gibi çalışma alanlarının yanı sıra disiplinlerarası yaklaşımla müzik araştırmalarına katkıda bulunan her tür bilimsel çalışmayı kapsayan, karma bir içerikle hazırlanmaktadır.

13. sayının ilk makalesinde Ayşe Diriker Sipahi ve Cihat Aşkın, 19. yüzyıl başında prelüdlere gözlemlenen, armonik ve ritmik açıdan en belirgin özellikleri tespit etmekte ve bir piyanistin doğaçlamaya olanak tanıyan bu kalıpların icrası ile 19. yüzyıl prelüdleme sanatına dair önemli ipuçları elde edebileceğini tartışmaktadır. “Erken XIX. Yüzyılda Bir Doğaçlama Şekli Olarak Prelüdleme Geleneği” başlıklı yazı, Batı Klasik Müziği tarihinde doğaçlamaya yönelik yeteneklerin geliştirilmesine dair analitik bir inceleme sunmaktadır. Bir sonraki makalede, Bilen Işıktaş “Türk Modernleşmesinde Medeniyet Tasavvurunda Müziğin Sosyo-Kültürel Olarak Yorumlanması” başlıklı çalışmasında çağdaşlaşma, Batılılaşma, medenileşme ve modernleşme kavramları üzerinden son dönem Osmanlı aydınlarının ‘İslâm medeniyeti’, ‘Medeniyet-Şark bağlantısı’ ve ‘Avrupa medeniyeti’ kavramsallaştırmalarını değerlendirmektedir. İslam tarihinde ve Mevlevilikte cinsiyetçi bakış açısını sorgulayan Cengizhan Çevirme ise, “Mevlevi Tarihinde Kadının Rolü ve 21. Yüzyılda Kadın Semazenler” metni ile bu konudaki geleneksel dini yorumlara feminist literatür üzerinden farklı, eleştirel bir çerçeve sunmaya çalışmaktadır.

“Magnificent Music: Identity in Turkish Soap Opera Soundtracks” başlıklı makalede Kimberley Bowen Çolakoğlu, Robert Reigle ve Şehvar Beşiroğlu, Türkiye’de ve dünyada önemli sayıda izleyici kitlesine ulaşan *Muhteşem Yüzyıl* dizisi üzerinden dizi müziklerinin bir kimlik aktarım aracı olarak işlevini ele almaktalar. Popüler müzik araştırmalarında yöntemsel açıdan izleyici etnografisini temel alan bu araştırma, bestecilerin müzikleri üretim süreçleri ile dinleyicilerin alımlama ve yorumlama süreçlerindeki kimliklendirme biçimlerini tartışmaktadır. Namık Sinan Turan, “17. Yüzyılda Osmanlı Tasavvuf Ritüelinde Semâ, Deveran ve Müziğin Püritanizmle İmtihanı” başlıklı makalede, kültür tarihçiliği perspektifi ile, 17. yüzyılda İstanbul’daki teolojik ve mistik çekişmenin taraflarının, müziği ve semâyı ne şekilde algıladıklarını ve yorumladıklarını aktarmaktadır. Bu sayıda Mevlevilik üzerine yazılmış diğer bir makale ise Nevin Şahin ve Burcu Avcı Akbel tarafından kaleme alınan “Gelenek ve Musiki İnkılabı: Arel’in Mevlevi Ayinlerinde Makam ve Usul” başlıklı metindir. Yazarlar bu çalışmada, erken Cumhuriyet döneminde yaşamış olan Hüseyin Sadettin Arel tarafından bestelenen üç Mevlevi ayinini, makam ve usul yapıları açısından incelemektedir. Bir sonraki makale, yine besteleme teknikleri üzerinden, fakat bu kez Batı müziği alanında analitik bir çerçevede Oğuz Usman tarafından kaleme alınmıştır. *12 Hommages à Paul Sacher* ismiyle Sacher’e ithafen, onun ismine karşılık gelen perdelerin oluşturduğu dizi üzerine

çeşitli besteciler tarafından bestelenen eserlerin içinde yer alan, İsviçreli besteci Heinz Holliger'in solo viyolonsel için yazdığı Chaconne isimli eserin perdesel organizasyonu çözümlenmektedir. Songül Bulmuş'un yazdığı "Geleneksel *Dengbej* Müziğinin Terapötik Etkisinin Psikanalitik Açıdan Değerlendirilmesi" isimli makale ise Kürt toplumunun müzik kültüründe önemli bir yere sahip olan geleneksel *dengbej* müziğinin, psikanalitik bağlamda tedavi edici etkisi üzerinde durmakta ve bu müzikal geleneğin performans bağlamında terapötik bir iyileşme sağladığını, müzisyen ve dinleyici arasında kurulan karşılıklı ilişki üzerinden değerlendirmektedir.

Şebnem Sözer Özdemir, antropolojik yaklaşımla ele aldığı "Dance as Play: *Horon* Performance in Harvest Feast" isimli çalışmasında, Karadeniz'de geleneksel bir ritüel olarak hasat zamanında düzenlenen Otçu Göçü Şenliği ve bu şenliklerde icra edilen horon *oyununu*, performans teorileri kapsamında tartışmaktadır. Son olarak Yaprak Melike Uyar ve Songül Karahasanoğlu, Türkiye'de 1923-1941 yılları arasında, cazın ortaya çıkışını ve erken dönem icraları inceledikleri "The Early Performance of Jazz Music in Turkey" başlıklı makalede, söz konusu döneme tanıklık eden caz müzisyenleri ile yaptıkları sözlü tarih görüşmelerini ve bu konuda daha önce yazılmış olan metinlerin karşılaştırmalı incelemesini temel alarak, caz müzik algısını ve tanımlarını tartışmaktadırlar.